

Παρέμβαση από: Μαρινέττα Γούναρη Χατζησαράντου, Σύμβουλο-Ταμία Δ.Σ.
Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών

Παρέμβαση στην ενότητα «Σχέσεις Δικαστών - Δικηγόρων»

Η Δικαιοσύνη συνιστά θεσμικό αντίβαρο στην εκτελεστική και νομοθετική εξουσία, δημοκρατικό προαπαιτούμενο, στο μέτρο που απονέμεται εν ονόματι του ελληνικού λαού, και εν τέλει θεμελιώδη προϋπόθεση του κράτους δικαίου.

Το δικηγορικό σώμα, κατά την θεσμική του λειτουργία, συγκροτεί βασικό και αναγκαίο πυλώνα του δικαστικού συστήματος. Τούτο ρητώς προβλέπει ο ίδιος ο νόμος με την εμβληματική διάταξη του άρθρου 2 ΚωδΔικ: *Οι δικηγόροι εκ του νόμου είναι **συλλειτουργοί της δικαιοσύνης**. Η θέση τους είναι θεμελιώδης, ισότιμη, ανεξάρτητη και αναγκαία για την απονομή της*. Η διάταξη αυτή του Κώδικα Δικηγόρων **δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως ατελής κανόνας δικαίου**, δηλ. κανόνας χωρίς κυρώσεις. Είναι δεσμευτικός κανόνας δικαίου που πρέπει να γίνεται σεβαστός από όλους, και πρωτίστως από τους ίδιους τους δικαστές, επ' απειλή πειθαρχικών, ή σε ακραίες περιπτώσεις ποινικών κυρώσεων (εν συνδυασμώ προς τις σχετικές πειθαρχικές και ποινικές διατάξεις, και εφόσον πληρούνται οι όροι καταγνώσεως πειθαρχικής και ποινικής ευθύνης).

Η διάταξη αυτή αποκτά πραγματική υπόσταση όχι τόσο στη θεωρία και στα συνέδρια, αλλά στην καθημερινή τριβή στα ακροατήρια. Οι συμπεριφορές στο ακροατήριο αμφοτέρων των συλλειτουργών της Θέμιδος, είναι εκείνες που δίνουν αληθινό, έμπρακτο περιεχόμενο στην έννοια του συλλειτουργού.

Εκεί φαίνεται στην πράξη ο **αμοιβαίος θεσμικός σεβασμός**.

Αληθές είναι ότι οι επιδιώξεις μας για την ορθή και ταχεία απονομή της δικαιοσύνης είναι και πρέπει να είναι ομόρροπες. Είμαστε όλοι **«επαγγελματίες του δικαίου»** (κατά

με την τρέχουσα ενωσιακή ορολογία), έχουμε κάνει τις ίδιες σπουδές και φέρουμε την θεσμική ιδιότητα του λειτουργού της Δικαιοσύνης, οι μεν έμμισθοι, οι δε άμισθοι.

Δεν θέλω να θεωρητικολογήσω όμως σήμερα. Δεν το συνηθίζω άλλωστε. Θέλω να μιλήσω βιωματικά, μεταφέροντας την προσωπική μου εμπειρία, αλλά και πολλών συναδέλφων.

Σταχυολογώ ορισμένα σημεία τριβής, που όσοι διακονούμε την μαχόμενη δικηγορία, έχουμε νομίζω συχνά διαπιστώσει :

1. Μειωτική, αλαζονική και αγενή από έδρας συμπεριφορά στο πρόσωπο των δικηγόρων, των διαδίκων, ιδίως του κατηγορουμένου και ενίοτε (και) των μαρτύρων.
2. Κακός προγραμματισμός των υποθέσεων, ιδίως από τους Εισαγγελείς προσδιορισμού, με αποτέλεσμα οι περισσότερες υποθέσεις του πινακίου να αναβάλλονται λόγω ωραρίου.
3. Δικαστικές αντιδράσεις και έλλειψη σεβασμού της γνωστής απόφασης της Ολομέλειας για την 1^η και την 2^η διακοπή στα πλημμελήματα και κακουργήματα αντίστοιχα. Παρά το ότι το κώλυμα είναι γνωστό, πολλές φορές η έδρα αρνείται να δώσει εξ αρχής την αναβολή και αναγκάζει τους συνηγόρους να εμφανιστούν και να δηλώσουν το κώλυμα στην μετά διακοπή συνεδρίαση.
4. Οι από έδρας εξαγγελόμενοι χρόνοι διακοπής των συνεδριάσεων συχνότατα απέχουν από τους τηρούμενους στην πράξη, με αποτέλεσμα την απώλεια πολύτιμου χρόνου των συνηγόρων.
5. Έλλειψη προετοιμασίας του δικαστή και έλλειψη γνώσης του φακέλου, όχι μόνο σε αστικές, αλλά και σε ποινικές υποθέσεις.
6. Μεγάλη καθυστέρηση στην έκδοση αποφάσεων στις πολιτικές δίκες από ορισμένους, ευτυχώς λίγους, δικαστές, ακόμη και σε περιπτώσεις ασφαλιστικών μέτρων.
7. Ατεκμηρίωτες, αναιτιολόγητες δικαστικές αποφάσεις.
8. Επιδίκαση δικαστικής δαπάνης δυσανάλογα μικρού ποσού, κατά παράβαση των σχετικών διατάξεων του Κώδικα Δικηγόρων

9. Αγνόηση των προβαλλόμενων ισχυρισμών των συνηγόρων και της εν γένει αποδεικτικής διαδικασίας επί ποινικών υποθέσεων, καθώς η εισαγγελική πρόταση καταλήγει ενίοτε να συνιστά απλή επανάληψη του κλητηρίου θεσπίσματος και η δικαστική απόφαση να υιοθετεί καθ' ολοκληρίαν την εισαγγελική πρόταση.

Δεν θέλω όμως να δημιουργηθούν παρεξηγήσεις ή παρανοήσεις. Οι ανωτέρω συμπεριφορές, παρότι αξιόμεμπτες, δεν αποτελούν την πλήρη εικόνα για δύο λόγους:

Πρώτον, διότι επ' ουδενί **δεν μπορούν να γενικευθούν**. Η πλειοψηφία των δικαστικών λειτουργιών ανταποκρίνεται στα καθήκοντα που έχει αναλάβει και επιδεικνύει επιμέλεια κατά την άσκηση του δικαστικού λειτουργήματος, με σεβασμό στους δικηγόρους και τους παράγοντες της δίκης. Το αυτό ισχύει για την ποιότητα των δικαστικών αποφάσεων και την ταχύτητα εκδόσεώς τους.

Για να αναφέρω και ένα αντίθετο, φωτεινό παράδειγμα μάλιστα, θέλω να σταθώ στην ξεχωριστή συμπεριφορά των δικαστών του Συμβουλίου της Επικρατείας προς τους δικηγόρους, όπου είναι αυτονόητη η δυνατότητα απευθείας συζήτησης του συνηγόρου με τον εισηγητή στο γραφείο του, ή ακόμα και στο τηλέφωνο, της ανταλλαγής νομικών απόψεων ακόμα και της ενημέρωσης πριν από την κατάθεση της εισήγησης (έστω με τη σημερινή κόλουρη μορφή) ενόψει της εκδίκασης της υπόθεσης. Αυτή η αναβαθμισμένη θεσμική συμπεριφορά του δικαστή του ΣτΕ, είναι αποτέλεσμα της δικαστικής παράδοσης που έχει καλλιεργηθεί στο συγκεκριμένο Ανώτατο δικαστήριο, ιδίως επί προεδρίας **Ρακτιβάν**. Δεν είναι ασφαλώς τυχαίο ότι ο Ρακτιβάν υπήρξε Πρόεδρος τόσο του ΔΣΑ όσο και του ΣτΕ, και μεταλαμπάδευσε στο δικαστήριο τις σχέσεις συναλληλίας μεταξύ των δύο σωμάτων, δικαστικού και δικηγορικού. Δυστυχώς, ανάλογες πρακτικές παραμένουν άγνωστες για τον ποινικό και τον αστικό δικαστή.

Δεύτερον, διότι δεν είναι λίγες οι φορές που η απρέπεια και η έλλειψη θεσμικού σεβασμού εκκινεί όχι από την πλευρά του δικαστή, αλλά από την **πλευρά του συνηγόρου**, ο οποίος είτε προς πρόκληση εντυπώσεων, είτε από απαιδευσία, φέρεται

ανάρμοστα εντός της δικαστικής αίθουσας, προσβάλλοντας την έδρα και υπονομεύοντας την ομαλή διεξαγωγή της δίκης.

Είναι, λοιπόν, σαφές ότι οφείλουμε να απομονώσουμε και να καταδικάσουμε τις **καταχρηστικές συμπεριφορές από όπου και αν προέρχονται**. Είτε πρόκειται για ανεπίτρεπτες συμπεριφορές δικαστών προς δικηγόρους, είτε για αντιδεοντολογικές συμπεριφορές δικηγόρων έναντι δικαστικών λειτουργών.

Για τον λόγο αυτό, το δικηγορικό σώμα, όπως έχει κατ' επανάληψη αναφέρει ο Πρόεδρος της Ολομέλειας, πρότεινε την θέσπιση **Κοινού Κώδικα Δεοντολογίας** που θα διέπει τις σχέσεις δικαστών και δικηγόρων, στο πλαίσιο της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής για την τροποποίηση του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων. Έτσι, ο πειθαρχικός κολασμός των αξιόμεπτων συμπεριφορών θα διενεργείται αποτελεσματικά από τα αρμόδια κατά νόμο όργανα, και **θα περιφρουρείται το κύρος τόσο του δικαστικού, όσο και του δικηγορικού σώματος**.

Δικαστές και δικηγόροι, έχουμε χρέος, ως θεματοφύλακες της Δικαιοσύνης, να σταθούμε αντάξιοι των περιστάσεων και των προκλήσεων που αντιμετωπίζουμε, να αχθούμε υπεράνω των φθοροποιών τριβών της καθημερινότητας, να υπερβούμε τις όποιες συντεχνιακές αγκυλώσεις, να εντοπίσουμε λάθη, παραλείψεις και αδυναμίες, να συμβάλουμε στην εξεύρεση αποτελεσματικών λύσεων, με τον απαιτούμενο ρεαλισμό και την αναγκαία σύνεση, ώστε να δημιουργηθούν οι προϋπόθεσεις δημιουργικής συνύπαρξης και θεσμικής συναλληλίας.

Το αγαθό της Δικαιοσύνης υπηρετείται πρωτίστως μέσα από τον αμοιβαίο θεσμικό σεβασμό και την εποικοδομητική συνεργασία των συλλειτουργών της. Ας είναι το παρόν συνέδριο ένα καθοριστικό βήμα στην πραγμάτωση του στόχου αυτού.

Μαρινέττα Γούναρη Χατζησαράντου, Σύμβουλος Ταμίας ΔΣ ΔΣΑ